

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
роботи

 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Соціологія»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань _____
(шифр і назва)

спеціальність _____
(шифр і назва)

освітня програма _____
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни міжфакультетська
(обов'язкова / за вибором)

факультет усі факультети

2022 / 2023 навчальний рік

«Соціологія»
(міжфакультетська дисципліна)

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою соціологічного факультету

29 серпня 2022 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Мусієздов Олексій Олександрович, доктор соціологічних наук, доцент,
професор кафедри соціології ХНУ імені В.Н. Каразіна.

Програму схвалено на засіданні кафедри соціології

Протокол № 15 від 14 червня 2022 року

В.о. завідувачки кафедри соціології

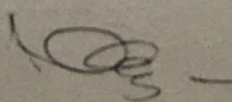

Людмила СОКУРЯНСЬКА

Програму погоджено з науково-методичною комісією соціологічного факультету

Протокол № 10 від 21 червня 2022 року

Голова науково-методичної комісії

Юлія СОРОКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Соціологія” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни є вивчення основ соціологічного аналізу суспільства.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни.

Основними завданнями вивчення дисципліни є розкриття передумов виникнення та розвитку соціології як науки, основних соціологічних концепцій, соціальних норм та цінностей, понять особистості та соціалізації, соціальної структури, соціальних інститутів, соціологічного вивчення культури, основ соціологічного дослідження.

1.3. Кількість кредитів – 3.

1.4. Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2,3-й	3-й
Семестр	
3,5-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
58 год.	год.
Індивідуальні завдання	
немає	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні набутися компетентності та демонструвати такі результати навчання:

Загальні компетентності

ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного)

суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології міста.

СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.

Програмні результати навчання:

ПРН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.

Здобувачі вищої освіти повинні

знати основні соціологічні теорії.

вміти вільно орієнтуватися у відповідному матеріалі;

мати навички соціологічного спостереження над суспільними процесами.

2. Виклад змісту навчальної дисципліни

Тема 1. Передумови виникнення та розвитку соціології як науки

Предмет та об'єкт соціології. Особливості соціології. Специфіка соціологічного аналізу суспільства. Історичні та теоретичні передумови виникнення соціології як науки. Структура та функції соціології.

Тема 2. Історія соціології та основні соціологічні концепції

Місце соціології О. Конта в історії позитивізму. «Органіцизм» Г. Спенсера. Психологічний напрямок у соціології. Психологія натовпу Г. Лебона. Теорія наслідування Г. Тарда. Еволюційно-психологічний напрямок в американській соціології: Л. Уорд та Ф. Гіддингс. Інстинктивізм. Інтеракціонізм: Ч. Кулі, В. Томас. Символічний інтеракціонізм Дж. Г. Міда. Соціологічні аспекти психоаналізу. Формальна соціологія: Ф. Теніс, Г. Зіммель. Марксистський напрямок у соціології. К. Маркс і Ф. Енгельс. Розуміюча соціологія М. Вебера. Соціологізм Е. Дюркгейма. Соціологічна концепція В. Парето. Структурний функціоналізм. Феноменологічна соціологія. Драматургічна соціологія. Конструктивістський структуралізм П. Бурдьє.

Тема 3. Соціальні норми та цінності

Соціальні норми та цінності як інтегратори суспільства. Функції соціальних норм та цінностей. Види соціальних норм та цінностей. Санкції та

соціальний контроль. Види соціального контролю. Девіантна поведінка. Основні підходи до пояснення причин девіантної поведінки.

Тема 4. Особистість та соціалізація

Поняття особистості в соціології. Індивід, індивідуальність, особистість. Типи особистості. Соціалізація первинна і вторинна, ресоціалізація. Агенти соціалізації. Поняття соціальної ролі та статусу.

Тема 5. Соціальна структура

Поняття соціальної структури. Класовий та стратифікаційний підходи до аналізу соціальної структури. Соціальні групи та спільноти. Соціальна мобільність та її види.

Тема 6. Соціальні інститути

Поняття соціального інституту: спенсерівський та дюркгеймівський акценти. Основні елементи соціального інституту. Функції соціальних інститутів. Соціологічне вивчення соціальних інститутів. Інституціоналізація.

Тема 7. Соціологічне вивчення культури

Визначення культури. Підходи до вивчення культури в соціології. Основні поняття соціології культури. Культурний релятивізм та етноцентризм. Види культури. Поняття маргінальності.

Тема 8. Основи соціологічного дослідження

Місце соціологічного дослідження у структурі соціологічного знання. Етапи соціологічного дослідження. Програма соціологічного дослідження. Вибіркове дослідження. Проблема шкал. Методи збору та аналізу соціологічної інформації. Особливості публікації результатів соціологічного дослідження.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		Л	П	ЛАБ	ІНД	СР
ТЕМА 1. Передумови виникнення та розвитку соціології як науки	6	2				4
ТЕМА 2. Історія соціології та основні соціологічні концепції	24	6				18
ТЕМА 3. Соціальні норми та цінності	10	4				6
ТЕМА 4. Особистість та соціалізація	10	4				6
ТЕМА 5. Соціальна структура	10	4				6
ТЕМА 6. Соціальні інститути	10	4				6
ТЕМА 7. Соціологічне вивчення культури	10	4				6
ТЕМА 8. Основи соціологічного дослідження	10	4				6
Усього годин	90	32				58

4. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені навчальним планом

5. Самостійна робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	На основі підручників та джерел визначити передумови виникнення та розвитку соціології як науки.	4
2	На основі підручників та джерел визначити та проаналізувати основні соціологічні концепції	18
3	На основі підручників та джерел проаналізувати соціальні норми та цінності	6
4	На основі підручників та джерел проаналізувати поняття особистості та соціалізації	6
5	На основі підручників та джерел проаналізувати поняття соціальної структури	6
6	На основі підручників та джерел проаналізувати поняття соціального інституту	6
7	На основі підручників та джерел проаналізувати соціологічне вивчення культури	6
8	На основі підручників та джерел проаналізувати основи соціологічного дослідження	6
	Разом	58

Лекції					
	Класифікація	Попередня підготовка	Подача нової інформації	Тренування	Зворотній зв'язок
ТЕМА 1. Передумови виникнення та розвитку соціології як науки	Вступна	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	- Текст; - відео - конфе-ренція	- Питання для самоперевірки; - Робота з кейсами; - Пошук відповідей на питання	- Запитання; - Обговорення навчального матеріалу
ТЕМА 2. Історія соціології та основні соціологічні концепції	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	- Текст; - відео - конфе-ренція	- Питання для самоперевірки; - Робота з кейсами; - Пошук відповідей на питання	- Запитання; - Обговорення навчального матеріалу
ТЕМА 3. Соціальні норми та цінності	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	- Текст; - відео - конфе-ренція	- Питання для самоперевірки; - Робота з кейсами; - Пошук відповідей на питання	- Запитання; - Обговорення навчального матеріалу

ТЕМА 4. Особистість та соціалізація	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Тексти; ● відео	● Питання для самоперевірки; ● Робота з кейсами; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
ТЕМА 5. Соціальна структура	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Тексти; ● відео	● Питання для самоперевірки; ● Робота з кейсами; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
ТЕМА 6. Соціальні інститути	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Тексти; ● відео	● Питання для самоперевірки; ● Робота з кейсами; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
ТЕМА 7. Соціологічне вивчення культури	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Тексти; ● відео	● Питання для самоперевірки; ● Робота з кейсами; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
ТЕМА 8. Основи соціологічного дослідження	Завершальна (підсумкова)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Тексти; ● відео	● Питання для самоперевірки; ● Робота з кейсами; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

7. Методи навчання

Під час викладання дисципліни використовуються словесні методи: лекції, пояснення, бесіди, дискусії, робота з навчальною та науковою літературою.

8. Методи контролю

Самоконтроль здійснюється студентами під час опрацювання теоретичного матеріалу лекцій.

Підсумковий семестровий контроль - письмова залікова робота.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Залікова робота	Сума
	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом		
T1 –T7					
0	-	-	0	100	100

До заліку допускаються всі студенти.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
80-89	
70-79	
60-69	
50-59	
1-49	не зараховано

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Залік складається з двох відкритих запитань.

Критерії оцінювання кожного запитання: відповідність завданню та повнота відповіді – 5 балів, адекватне використання концептів та положень курсу – 35 балів, грамотність, логічність, структурованість викладу – 10 балів.

Максимальна оцінка – 100 балів.

10. Рекомендована література

Основна

1. Гуменюк Л. Й. Соціологія : хрестоматія (від першоджерел до сучасності): навчальний посібник. У 2-х томах. Львів : ЛьвДУВС, 2019.
2. Даниленко О. Я., Ковальова І.Д. Мусієздов О.О. Історія соціології : навчально-методичний посібник. Харків : Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, 2004. 330 с.
3. Попова І. М. Соціологія. Пропедевтичний курс : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : ТанDEM. 1996. 271 с.
4. Соціологія - Гіденс Ентоні. <https://westudents.com.ua/knigi/567-sotsologiya-gdens-enton.html>

5. Черниш Н. Соціологія. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, видавництво "Кальварія", 2018. 460 с.
6. Сокурянська Л. Г. Вступ до соціології : навчальний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 156 с.
7. Соціологія : Теорії середнього рівня : навчальний посібник / за наук ред. Ю.Ф.Пачковського [Н. В. Коваліско, Т. Д. Лапан, Н. Й.Черниш та ін.]. Київ : Каравела, 2020. 356 с. <https://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Sotsiologhiia-Teorii-serednoho-rivnia-za-red-YU.F.-Pachkovskoho-Navch.-posibnyk-2020.pdf>
8. Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства : підручник / пер. з пол. Львів : Колір ПРО, 2020. 799 с.
9. Якуба О. О. Соціологія. Харків : Константа, 1996. С. 10-13.

Допоміжна

1. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки / Пер. з фр. Г. Філіпчука. Київ : Юніверс, 2004. 688 с.
2. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму / Пер. з нім. О. Погорілого. Київ : Наш формат, 2018. 216 с.
3. Вебер М. Господарство і суспільство. Нариси соціології розуміння / Пер. з нім. М. Кушніра. Київ : Всесвіт, 2012. 1112 с.
4. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика. Київ : Основи, 1998. 534 с.
5. Міхеєва Оксана, Мусієздов Олексій, Серeda Вікторія (2021) Сучасна соціологія міста в Україні. У пошуках обличчя світу: Практики саморепрезентації міст України в індустріальну та постіндустріальну добу / заг. ред. В. Кравченко та С. Посохова. Харків : Видавництво Точка. С. 63-73.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Соціологія та соціальні дослідження: що, як, навіщо? Навчальний курс
URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/IRF/SOC101/2015_T1/about

**Забезпечення викладання навчальної дисципліни
для змішаної форми навчання
(Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії
обставин непоборної сили, в тому числі запровадження військового
стану)**

В умовах дії **військового стану** освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;
- дистанційно на платформі проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі заборони відвідування ЗВО здобувачам надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти залік дистанційно на платформі Google Classroom в дистанційному курсі «Соціологія».